

Haberin adresi: /haber.php?haberno=156084

Vakıflar: Bir insanlık ve hukuk sınavı

17/06/2005

İsmet Berkan - ismet.berkan@radikal.com.tr

İşte Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki eski ama yeni sorun bir kez daha alevlendi. Anlaşılan önümüzdeki ayları bu sorunu konuşarak geçireceğiz. Bu sorun yüzünden AB'nin bizi sıkıştırdığına, hatta tehdit ettiğine tanık olacağız.

Önce sorun ne, ona bir bakalım...

Türkiye'de kurulu azınlık vakıfları, kendilerine ait gayrimenkullerin önemli bir bölümünü kaybettiler. 'Kaybettiler' derken iki temel yöntem işledi: 1. Devlet bazı gayrimenkullere 'Bunlar sizin değilmiş' diyerek el koydu; 2. Devlet, bazı gayrimenkuller için 'Sizin bunları satın almaya hakkınız yok, şimdi siz bu gayrimenkulü zamanında satın aldığınız fiyattan (yani tapuda gözüken değerinden) size satan kişiye geri verin' dedi ve bu gayrimenkullerin elden çıkmasını sağladı.

Şimdi, hazır Avrupa Birliği süreci de işlerken, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nden geçmişte işlediği bu hataları telafi etmesi, Vakıflar Kanunu'nu yenilerken azınlık vakıflarıyla ilgili bu sorunları da çözmesi bekleniyor.

Yukarıda kabaca anlatmaya çalıştığım iki mekanizmadan birincisinde doğrudan bir telafi imkanı var. Yani, eğer zamanında el konulan gayrimenkul hâlâ Milli Emlak veya Vakıflar Genel Müdürlüğü uhdesindeyse, bunları vakıflarına iade etmek nispeten kolay.

(Bunda bile ciddi ayak sürüme var.)

Nitekim, anladığım, hazırlanan yeni yasa bunun önünü açıyor. Yani, halen devletin elinde bulunan vakıflardan el konma gayrimenkullerin iadesinin önü açılıyor.

Ancak, 60'ların sonlarından itibaren azınlık vakıflarının eski sahiplerine satmaya zorlandıkları gayrimenkuller için herhangi bir yol önerilmiyor.

Türkiye'nin bazı yetkilileriyle, özellikle Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden yetkililerle bu konuyu konuştuğunuzda duvarlara çarpıyorsunuz. Çünkü onlara göre neredeyse ortada bir sorun bile yok.

30'lu, 40'lı, 50'li, hatta 60'lı yıllarda parası verilerek satın alınmış gayrimenkulleri eski sahiplerine tapuda yazılan bedel üzerinden geri vermeye zorlanmak nasıl normal olabilir?

Ancak öte yandan bu sorunun çözümü hiç de kolay değil. Çünkü, o gayrimenkul daha sonra üçüncü kişilere satılmış olabilir, ki çoğunlukla durum böyle. Bu 'iyi niyetli üçüncü kişi'lerin elindeki gayrimenkulün alınıp vakıflara verilmesi elbette söz konusu olamaz. O halde, çıkarılacak yeni kanunun bir tazminat mekanizması kurması gerekiyor. Sonuçta ortada mülkiyet hakkının açık bir ihlali var ve bu kusuru işleyen de Türkiye Cumhuriyeti Devleti. Kusurun telafisi için bir mekanizma kurulması şart.

Eğer bu mekanizmayı kanunla Türkiye oluşturmazsa, bu kez devreye Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi girecek kaçınılmaz bir biçimde. AİHM'nin hükmedeceği tazminatlar Türkiye'nin canını daha fazla yakabilir, unutmayalım.

* * *

Azınlıklar konusu ve azınlık vakıflarının sorunlarının giderilmesi, esasen Türkiye'nin en gizli kalmış, en konuşulmamış sorunlarından biri. Bir anlamda vakıf gayrimenkullerinin iadesi Türkiye'nin yakın geçmişiyle hesaplaşması ve günah çıkarması olarak da görülmeli.

Devletimizin kendi vatandaşları olan azınlıklarla ilişkilerinin bir gün gerçekten masaya yatırılıp konuşulmasının belki de ilk aşaması vakıf mallarının iadesi.

© Radikal internet baskısında yer alan tüm metin, resim ve benzeri içeriğin hakları Doğan Gazetecilik A.Ş.'ye aittir. Hiçbir şekilde basılı ya da elektronik bir ortamda (CD, İnternet vs.) kaynak gösterilse bile izin alınmadan kullanılamaz.